

© Ярослав Бондаренко, фото

Жанна Куява — українська журналістка, літературний критик, успішна письменниця. Почавши з журналістики, вона згодом вирішила спробувати себе в літературі. Її літературний дебют виявився напрочуд удалим: перший її роман отримав 2012 року спеціальну відзнаку на літературному конкурсі «Коронація слова», наступний — «Із медом полин» — 2013 року потрапив до п'ятірки фіналістів конкурсу. Найновіший твір «Дерево, що росте в мені», який «пло-

доносить» вічними істинами, народною філософією, самою правдою життя, відзначили цьогоріч на «Коронації слова» за психологічну глибину та розкриття міжособистісних стосунків.

Іноді Господь забирає у нас срібло... щоб подарувати золото. Головне — вчасно це зрозуміти. Напевно, треба було Чеславі пройти через тяжкі втрати й болісні розчарування, перш ніж усвідомити — нічого не буває марним. До кожної людини приходить щастя, треба тільки дочекатися його. А ще — жити, не зраджуючи себе. Бо інакше ти знищуєш у собі те істотне, заради чого, здається, і прийшов у цей світ.

Роман «Дерево, що росте в мені» — про дерево, присутнє в кожному з нас. Так-так, дослухайтеся до себе — у вас воно теж є! Дерево, що своїми коренями надійно кріпить нас до землі. Дерево, чий міцний стовбур не дає впасти, зламатися, коли тяжко. Дерево, що кожного дня живить нас соками своєї крони, наближає до Неба, дозволяючи почуватися щасливими. Воно — наше минуле, теперішнє та майбутнє. Воно — ми самі. Тож щасливою може бути кожна людина!

Цей роман ще й про межу людського болю та терпіння, про пошуки самого себе, про безграничну, аж до самопожертви, любов.

Роксолана Сьома, письменниця

www.bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

ISBN 978-966-14-7315-6

9 789661 473156

Жанна Куява ДЕРЕВО, ЩО РОСТЕ В МЕНІ

Жанна Куява

ЩО РОСТЕ В МЕНІ

*У пошуках справжньої себе
Звивистими дорогами до щастя*

ІНТЕР

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ЧЛЕНА

Жанна Куява

ДЕРЕВО

ЩО РОСТЕ В МЕНІ

РОМАН

Спеціальна відзнака за психологічну глибину
та розкриття міжособистісних стосунків
Міжнародного літературного конкурсу романів,
кіносценаріїв, п'єс, пісенної лірики та творів для дітей
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА»

ХАРКІВ **КЛУБ**
2014 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР
К96

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки *Тетяна Волошина*

ISBN 978-966-14-7315-6

- © Куява Ж. В., 2014
- © DepositPhotos.com / claudiodivizia, vaeenma, paulmhill, Svetlanarib79, обкладинка, 2014
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2014
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2014

«Коронація слова» створює для вас нову хвилю української літератури — яскраву, різножанрову, захопливу, — яка є дзеркалом сьогодення і скарбом для майбутніх поколінь.

*Тетяна та Юрій Логуші,
засновники проекту*

Міжнародний літературний конкурс романів, кіносценаріїв, п'єс, пісенної лірики та творів для дітей «Коронація слова» був заснований за підтримки брэнда найпопулярнішого українського шоколаду «Корона». Головна мета конкурсу — сприяння розвитку новітньої української культури.

Література, кіно, театр і пісня обрані не випадково, адже саме ці жанри є стратегічними жанрами культури, що формують і визначають зрілість нації.

Метою конкурсу та його завданням є пошук нових імен, видання найкращих романів, стимулювання й підтримка сучасного літературного процесу, кіно й театру, і як наслідок — наповнення українського ринку повнокровною конкурентоспроможною літературою, а кіно й театру — якісними українськими фільмами й п'єсами.

koronatsiya.com

ДЕРЕВО ЖИТТЯ, ЯКЕ ТРЕБА ПЛЕКАТИ

Майже детективно розпочинається роман Жанни Куяви. Пацієнт алергологічного відділення обласної лікарні Сава Нагорний знаходить прощальну записку дівчини, котра явно має намір здійснити те, що тепер називають іноземним (і навіть модним) словом суїцид. Добрий і співчутливий до чужої біди Сава негайно розпочинає пошук авторки листа-волення. Авжеж, волення про порятунок. Бо ті, хто всерйоз вирішив звести рахунок із життям, роблять це, як правило, тихо й несподівано і не гублять передсмертних листів-записок.

Сава хутко знаходить авторку серед колег-алергіків. І цим на корені вбиває детективну інтригу. Зате дає поштовх до історії кохання. А відтак розпочинається розповідь про жіночу долю, точніше дві долі — Чеслави і її матері. «Така звичайна, така поширена, але така печальна історія», — пише в записці, в якій вихлюпує свій розпач, Чеслава. І запитує — себе? матір? людей? світ? — «Бо хіба не мають ті нещастя скінчитися?!»

Сава почує те волення. Але на зміну одним нещастям прийдуть інші, бо, як то заведено в жінок, вибирає не розум, а серце. А воно не вміє аналізувати й безпомилково відчувати, де добро, а де зло, де справжнє почуття, а де гра. Золотоволоска Чеслава ступить до другого кола душевно-почуттєвих пошуків. Але кого вона, власне, шукає чи від кого втікає? Від свого минулого чи минулого матері, негарздів душі чи чогось більшого, яке поки що не здатна зрозуміти?

Їй хочеться співчувати (так і тягнеться рука написати — дурненькій) — такий чулий і нерозбірливий водночас. Та вона така, як є. І мама Ярина, нашішківато названа односельцями Королівською, дає

урок не вишивання, а того, чого прагне сама: «Плоди на “дереві життя” символізують людські діяння». Наступний абзац стає символом подальшого зображеного і прихованого в романі: «Чеся, беручись до вишивки, найперше творила безперервний візерунок, що напочувався хвилиною в нижній частині полотна. Видавалося, ніби та стяжка мала продовження і поза межами простирадла, бо тягнулася до самісінького краю... Завдяки суцільному орнаменту стяжку називали безконечником. Він точився з кінця в кінець, аби не переривалася життєва дорога того, кому ця вишивка призначалася. Дізналася дівчина й про те, що у чічках, листочках і бруньках теж чаїлася ціла філософія триєдності: народження життя, уособлене в пуп'янках, розвиток життя — його символізували квітки, та безперервність життя, яку передавало листя».

У романі постає і впізнаване моє рідне Полісся, своєрідні сільські стосунки. І звичайно, є й своя відьма, а де відьма, там неминуче пахне містикою, причаруванням. І вторгається, владно манячи до себе не лише Чеславу, інше життя, яке не вишити, не зупинити. Хіба що намагатися опиратися його жорстоким законам або ж прийняти його правила гри. «Дерево, що росте в мені» — це те, що неминуче мусить вирости. І що з того, що порятований мамою чоловік виявиться, як у нас у селі казали, «не дорослим до любові»? Що з того, що сучасний багатий Матвій Доброжанський — один у Чесиній уяві, інший у реальності? Ріст дерева життя не зупинити. Ні на вишивці, ні в реальності.

Читачам, а особливо читачкам, котрим насамперед адресовано новий роман Жанни Куяви, доведеться і напереживатися, і замислитися. Але як застереження звучать ці рядки: «Дивно. Бо коли нам зле, ми не міркуємо, як це виправити. Ми зазираємо кудись наперед і думки перебираємо, як уберегтися від іще більших нещасть, що можуть із нами статися. Щось на кшталт: нащо виправляти теперішнє, ліпше про майбутнє подбати. Але чи воно, те майбутнє, настане, якщо теперішнього не вберегти? Своїми ж думками ми заганяємо себе у безвихідь і відбираємо можливість діяти тут і тепер».

А Чеслава перейде ще один життєвий місток і мовби попрямує по своїй колишній вишивці. «Селючка» і вже «дитя міста», яка боїться відчинити хвіртку біля матиного двору і все ж наважується. І там, коли вона засне, з'явиться... Втім, романи треба читати.

Володимир Лис

— Мамо, чому ми — такі, а не інакші?
— Нормальні ми з тобою, доню. То, бач,
норми тепер інакші. Жаль... Бо то норми
тепер — ненормальні...

РОЗДІЛ I

РОЗЧАРОВАНІ В ДОЛІ

1

«Люблю Тебе, А.!

Люблю вас, дорога мамко!

Бабо Секлетко, і вас люблю!

Але життя я любила найбільше...

Та воно полюбити мене чомусь так і не змогло...

Жаль, що вийшла в нас нерозділена любов...

Така звичайна, така поширена, але така печальна історія...

Не я — перша, не я — остання... така розчарована...

Бо хіба не мають ті нещастя скінчитися?!

Пробачте мене за все, моя дорога мамко!

Усі, кого люблю, пробачте!!!

Але в мене немає більше сил так жити...

Ліпше терпіти біль там, де на нього заслуговуєш...

Прощайте!

Ваша Чеся».

Надірваний альбомний аркуш, із якого глипав синявими кривулями цей «передсмертний» напис, лежав на столі лікарняної їдальні. Сава помітив його, коли підійшов до вікна, щоб

роздивитися вечірні пейзажі, намальовані зтяжною непогодою. Чи радше навпаки — хлопець укотре взявся розкидати захоплені погляди довкіл мокрих лавочок і похнюплено-зморених через частий дощ дерев, що з висоти четвертого поверху нагадували смачнучі у приготуванні гриби-зонтики. І чарувався. Сава любив осінь, як і дощ, що його зазвичай називав дідом Поганяєм. Мовляв, цей старий і могутній добродій шпурляє з неба зливами не просто так: усе понуре-притомлене-розчароване, що росте на землі та нею ходить, він спонукає прокинутися з напівсну, зібратися, зворушитися, збадьоритися і поквапитися жити далі. Бо коли ж іще це робити, як не тепер? Оту мить, що ось-ось промине, як її не змарнувати та прожити сповна?!

Гриби-зонтики Сава теж любив. Але тепер про них йому марити було годі: дієта вимагала інших харчів і найдків. І то — здебільше несмачних. Утім, як переконували лікарі, корисних для здоров'я. А здоров'я наразі — найбільш жадана мана небесна кожного, хто щойно в цій незатишній їдальні вдавав, ніби смакує лікарняною їжею, а насправді неохоче її пережовував.

Вечеря, що давала пацієнтам дрібку надії на одужання, завершилася. Завіконним дощовим оркестром і далі диригувала осінь. Сава тримав «передсмертну» записку, що під'юджувала його дізнатися, хто її написав. Бо той, хто її написав, як і Сава, любив життя. Але чомусь розлюбив. Чому? Що його так розчарувало?..

Хлопець пройшовся напівтемним коридором аж до виходу, де на дверях висіла табличка з написом «Алергологічне відділення». Гадав, може, підгледить-добачить щось підозріле в котрійсь із палат із прочиненими дверима. Однак після вечері пацієнти зазвичай бралися до сну, тому в цьому крилі коридору на Саву чекала невдача: двері всіх палат були зачинені.

Вже намірився було вертатися, як почув чиесь надривне схлипування. Спинився й висунув голову за двері. На майдан-

чику, що єднав приступками третій і четвертий лікарняні по-верхи, на вузькому підвіконні сиділа дівчина.

— Усе добре? — запитав.

Вона не відповіла, тільки притихла. Вздовж стін шмигонула темними крильми тривожна, розбуркана тиша. Стало чути лише неугавний дощовий мотив по-особливому магічного ранньоосіннього шелестіння.

Сава не знав, як чинити. Чи радше не хотів вдаватися до втішання цієї зарюмсаної довгокосої незнайомки. Саме її пишне білясте волосся передусім впало в око юнакові — воно спадало аж за край підвіконня, на якому сиділа, взявши в оберемок підібгані ноги, ця розкисла, наче мох у болоті, плакса. Йшлося не про Савину байдужість, бо насправді хлопець залюбки допомагав усім, хто просив у нього допомоги. Адже люди добре знали, що в Сави то виходить: здавна і не особливо натруджуючись. Просто він завше знаходив що сказати, аби розборонити, примирити, заспокоїти чи то сільських хлопців-задирак, чи рідних батька-матір, чи двох братів і трійко сестер. Недаремно ж навчався на вихователя! А на селі люди з освітою — то вам не абихто чи темнота якась, а всезнаюча і ясна голова! До такої гріх не прислухатися...

— Ти коли-небудь хтів умерти? — збурилося пір'я вечірньої коридорної тиші, ніби дивна білявка щойно скінчила скувати гуску і струсила фартух.

Слідом посипалися долу й махові пера юначого здивування.

— Я? — перепитав Сава.

— Ні, той дурень, що сидить у бесідці й на холоді тримає грудну дитину, — грізно відповіла незнайомка, киваючи вглиб присмерку двора. — Видно, теж хоче вмерти. Разом із малям, — додала холодно.

Сава підбіг до вікна, зирнув у лікарняний двір, що куняв, придрімував, укрившись пледом із густої мряки, і справді побачив чоловіка, який, зігнувшись над закутаним немовлям, хилитався в темпі осінньої вечірньої колисанки.

— Історія повторюється, — укотре мовив Сава. — Бо все у світі — три на три, — заяснів радістю. — Але маємо постаратися, щоб цього разу кінець історії був інакший, не такий плачевний, — обдав Чесею закоханим поглядом.

— Дивина просто, — звела брови дівчина.

— Добрий знак! — усміхнувся хлопець.

* * *

За кілька днів, коли Сава з Чесею приїхали в обласну лікарню, при вході вони зустріли сивочубого поліщука дядька Миколу, який широко посміхався, а укмітивши знайомих молодих, і поготів розреготався.

— Здоров був, Саво! — здійняв капелюха бородань.

— Добридень, дядьку! — відказав юнак, роздивляючись вагітну жінку, яка йшла попідруки з говірливим чоловічишком. Підійшовши ближче, ледь не впав: то була... Марія Кіндратівна.

— Дивина просто, — мовив Сава.

— Добрий знак! — поправила його Чеся.

ЗАМІСТЬ ЕПІЛОГУ

Матвій із Ліліаною зайшли в дорогий ресторан. Саме тут новоспечений муж красуні-білявки, яку вдома, на Поліссі, кликали Мальованою і яка тепер носила під грудьми таку довгождану дитину (от чого так неугавно хотіло, чи то пак вимагало її тіло), мав уперше зустрітися з іще незнайомими родичами: Ліліаниною двоюрідною сестрою Маріанною та її владним, заможним чоловіком-депутатом. Приміщення майоріло помпезною позолотою, було обставлене бундючними меблями з вишневою оббивкою, на столах ясніли білосніжні скатерки з червоनावими, в тон меблів, серветками по краях... Усе, як любив Доброжанський. Мав переконання, що новим «непростим» родичам це недешеве місце неодмінно сподобається.

Коли в залі з'явилася довгождана пара, Матвія наче обухом по голові вдарило. Перед ним стояла саме та краля, з якою він не так давно в нічному клубі сплутав свою теперішню дружину. Так, то була вона — справжня царівна-лебідь із колись прочитаної нелюбою бабусею казки.

Вродливиця була вбрана в довгу, до звабливих щиколоток, чорну шовкову сукню, вишуканий темно-синій, аж до п'ят, шкіряний плащ і взута в замшеві, такої ж прегарної барви туфлі на високих підборах. Її золотаве (бо яке там пшеничне, як казали затуркані поліщуки) волосся, як і тоді,

коли запримітив її, нереальну, в Полотнищі, спадало дощем по витончених плечах, а на вухах і шиї палахкотіли дорогоцінні, з приголомшливо сяйливих сапфірів, волошки.

«Так, це вона», — повторив про себе Доброжанський і згадав той день у Полотнищі.

Тоді він віз у місто Чеславу, свою законну дружину. Тільки з Ярининою двору виїхав, як побачив красуню, що пливла дорогою, мов лебідь. Матвій аж спинився, роззираючись крізь затемнені вікна своєї автівки.

— Нічого собі кралечка! — мовив уголос.

Однак Чеся на почуте не відреагувала.

А тепер ось стоїть перед ним жінка його мрії!

Ось вона — захмарна ціль його наступного експерименту!

Як саме завойовуватиме Маріанну Мальовану, Доброжанський іще не знав. Але в тому, що візьметься за цю складну, а тому таку бажану справу, був упевнений як ніколи.

2013

ВІД АВТОРА

Майже всі прізвиська в цьому романі належать реальним жителям реального села Датинь Ратнівського району Волинської області, у якому мені пощастило народитися. Однак жоден герой у моєму романі, якому належить те чи те прізвисько, не має нічого спільного зі справжніми людьми. Мені важливо було зберегти ці чудові назвиська в літературі, аби вони жили якнайдовше і про них довідалися українці з інших регіонів. Тому прошу читачів, зокрема датинців, не проводити жодних паралелей чи аналогій. Це — лише художній твір.

Дякую за розуміння!

І зичу добра всім читачам!

ЗМІСТ

Дерево життя, яке треба плекати. <i>Володимир Лис</i>	7
<i>Розділ I</i>	
Розчаровані в долі	11
<i>Розділ II</i>	
Суголосні з долею	60
<i>Розділ III</i>	
Розчаровані в собі	102
<i>Розділ IV</i>	
Зачаровані іншими	128
<i>Розділ V</i>	
Незгодні з долею	159
<i>Розділ VI</i>	
Залюблені в себе та життя	185
Замість епілогу	217
Від автора	219

Літературно-художнє видання

КУЯВА Жанна
Дерево, що росте в мені
Роман

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *Т. М. Куксова*
Редактор *Р. Б. Бондаренко*
Художній редактор *М. В. Єфімова*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*
Коректор *Г. В. Фурса*

Підписано до друку 24.06.2014. Формат 84х108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Minion». Ум. друк. арк. 11,76.
Наклад 3500 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ВАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61012, м. Харків, вул. Енгельса, 11.
Свідоцтво ДК № 2891 від 04.07.2007 р.
www.globus-book.com

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб
«Клуб Сімейного Дозвілля»»

61140, м. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А
тел/факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київська філія

04073, м. Київ, просп. Московський, 6, кімн. 35,
тел. +38 (067) 575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеська філія

65017, м. Одеса, вул. Малиновського, 16-А, кімн. 109
тел. +38 (067) 572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88

e-mail: support@bookclub.ua

Інтернет-магазин: www.bookclub.ua

«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

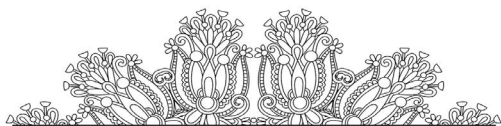
Куява Ж.

К96 Дерево, що росте в мені : роман / Жанна Куява ; передм.
В. Лиса. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014. — 224 с.

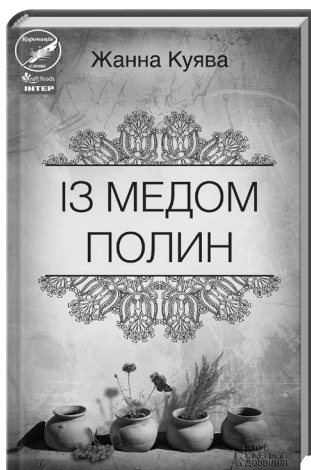
ISBN 978-966-14-7315-6

Кожна людина має душевний стрижень, який є основою її особистості. Таке собі живе дерево, що росте десь у глибині. Це дерево можна виростити й дочекатися плодів... а можна й убити. Чеслава не відразу зрозуміла, що жити, зраджуючи себе, вона не здатна. Мабуть, для того їй треба було знести втрату коханого, зраду та болісну образу... Але, так чи інакше, щастя чекає на кожного з нас. Треба тільки набратися терпіння.

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР

СУЧАСНА САГА В КРАЩИХ ТРАДИЦІЯХ КЛАСИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ!

Валя, Рита, Таня, Марія — про таких кажуть «нерозлий-вода»: разом зростали, ділилися мріями та сподіваннями. Але з часом кожна пішла своєю дорогою. Одна облаштувала своє життя, друга втратила себе й не знає, як жити далі, інші... Вони зустрінуться через п'ятнадцять років і почнуть оповідати свої історії. Тієї ж миті з'ясується, що їхні шляхи не розбіглися, а навпаки...

Генеральний спонсор Конкурсу

Mondelēz
International

Генеральний інформаційний
партнер

ІНТЕР

Почесний спонсор

Відродження
міжнародний фонд
INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION

Меценат конкурсу
Богдан Батрух

b&h
film distribution
company

Генеральний
Інтернет-партнер

active media
THE MEDIA THAT WORKS TODAY

ПЕРШИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ

СВІДОМЬ

PREMIER PALACE HOTEL
KYIV - UKRAINE

OREANDA
OPEN YOUR PARTY

ДОБРЯНА
медіа освітлення

Поліграфічний
партнер

БЕТА
ХОЛДІНГ ГРУП

Мобільний
партнер

МТС

Головний
літературний партнер

Література України

Офіційний партнер
Центрального будинку
офіцерів ЗСУ

Партнер
Інтернет-трансляції

20 років успіху
АДАМАНІ
ОПЕРАТОР СИСТЕМНИХ РОШЕНЬ

Партнер дизайну

OK
www.ok.com.ua

Юридичний
партнер

GELON

Експерт відомих імен

ГУЧНІ ІМЕНА

Міжнародний
інформаційний партнер

Час і Повага

еспресо tv

день

112
УКРАЇНА

УДРУГ
ЧИТАЧА

Засновники та організатори конкурсу “Коронація Слова”
Тетяна та Юрій Логуші

